

Revisionsplan 2025

Versionshantering

<i>Datum</i>	<i>Version</i>	<i>Beskrivning</i>	<i>Ansvarig</i>
2025-01-21	1	Fastställande av revisionsplan 2025	Kommunrevisorerna
2025-05-20	2	Tillägg av fördjupad granskning	Kommunrevisorerna

Kommunrevisorerna

Kommunrevisorernas och lekman-revisorernas uppgifter följer av kommunallag, revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet. Lekmannarevisorernas uppgifter regleras även i aktiebolagslagen.

Revisionen syftar ytterst till att ge kommunfullmäktige underlag till ansvarsprövning av kommunstyrelse, nämnder, och enskilda förtroendevalda. För de kommunala bolagen är det bolagsstämman som prövar ansvaret för bolagets styrelse och VD, där lekmannarevisorernas granskningsrapport utgör ett underlag. Lekmannarevisorerna uttalar sig dock inte i ansvarsfrågan i sin granskningsrapport.

Enligt kommunallagen 12 kap. 1 § ska revisorerna/lekmanarevisorerna pröva om:

- Verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- Räkenskaperna är rättvisande¹
- Den interna kontrollen som görs inom styrelser och nämnder är tillräcklig

Utgångspunkten för revisorernas/lekmanarevisorernas arbete är God sed i kommunal verksamhet. I revisionsarbetet beaktas även de rekommendationer som Skyrev (Föreningen Sveriges Kommunala Yrkesrevisor) utger.

Revisorerna/lekmanarevisorerna ska årligen granska verksamheten inom styrelsernas och nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionssed.

Revisionen ska vara framåtsyftande, leda till utveckling, förbättring och en effektivare verksamhet. Den ska även vara en tillgång i det demokratiska arbetet och ett stöd för arbetet i styrelse, nämnder och bolag.

För att klara detta uppdrag, och kunna uttala oss i ansvarsfrågan, måste vi prioritera och planera våra insatser. Därför gör vi en kontinuerlig analys av väsentlighet och risk. Riskanalysen görs samlat för kommunstyrelsen, nämnder och bolags och ligger till grund för denna revisionsplan.

Revisorerna/lekmanarevisorerna arbetar aktivt med sin riskanalys vilket gör att revisionsplanen och planerade granskningar kan komma att uppdateras under året.

Den årliga granskningen av verksamheten genomförs genom grundläggande granskning, fördjupad granskning samt granskning av delårsrapport och årsredovisning².

Den grundläggande granskningen genomförs genom att fortlöpande ta del av styr- och uppföljningsdokument, protokoll och övriga handlingar samt genom dialogmöten med kommunstyrelsen, nämnder, bolag och verksamhet. Vidare granskas styrelsernas och nämndernas interna kontroll. Utifrån revisorernas riskanalys genomförs även utökningar inom ramen för den grundläggande granskningen.

Fördjupade granskningar genomförs utifrån vår risk- och väsentlighetsbedömning samt erfarenheterna från den

¹ Lekmannarevisorerna granskar inte räkenskaperna i kommunens bolag

² Granskning av delårsrapport och årsredovisning sker inte i kommunens bolag.

Kommunrevisorerna

grundläggande granskningen inkluderat möten med kommunstyrelsen, nämnder och bolag.

Vårt arbete dokumenteras fortlöpande i revisionsrapporter och i skrivelser till berörda styrelser och nämnder. Rapporterna delges kommunfullmäktige i en förkortad version. På revisorernas hemsida finns möjlighet att läsa rapporterna i sin helhet.

Utgångspunkten för vår granskning är de mål och uppdrag, och ägardirektiv för de kommunala bolagen, som fullmäktige fastställt för kommunstyrelsen, nämnder och bolag. Granskningen ska ge svar på hur kommunstyrelsen, nämnder och bolag mottar, genomför och återredovisar de direktiv som fullmäktige lämnat.

Vi lämnar årligen en redogörelse till kommunfullmäktige för vårt arbete. Vi kan rikta anmärkning mot nämnder, beredningar och enskilda förtroendevalda och ska i vår revisionsberättelse uttala oss om ansvarsfrihet tillstyrks eller inte.

I de granskningsrapporter lekmanrevisorerna överlämnar till årsstämman i respektive bolag kan anmärkning riktas mot styrelse och VD.

Granskningsrapporten fogas även till revisionsberättelsen avseende kommunen.

Samordnad revision

Samordnad revision mellan kommunens styrelse och nämnder samt dess företag är ett viktigt instrument för ägarens (kommunfullmäktiges) kontroll och uppföljning. Lekmannarevisorernas arbete bedrivs därför samordnat med revisorernas arbete.

Den samordnade revisionen ger förutsättningar att bedöma hur kommunen arbetar med ägarstyrning och förvaltningskontroll. Granskningen sker utifrån ett övergripande styrperspektiv där ägardirektiven och kommunstyrelsens uppsikt är viktiga inslag. Avsikten med den samordnade revisionen är att stora delar av den kommunala verksamheten ska kunna granskas och prövas med helhetssyn och samlade bedömningar.

För att beakta helhetssyn i hela den kommunala verksamheten har revisorerna även samverkan och informationsutbyte med andra revisorer i gemensamma nämnder, finansiella samordningsförbund och andra kommunala företag.

Har du frågor, synpunkter eller funderingar får du gärna höra av dig till revisionen genom ordförande Ewa Miller, 070- 622 03 44

Besök även gärna vår hemsida under www.umea.se/revision, där revisionsplan, granskningsrapporter och annan information finns.

Kommunrevisorerna

Granskning av delårsrapport och årsredovisning

Granskning av räkenskaperna

Revisionen granskar och bedömer om räkenskaperna ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomiska ställning samt om delårsrapport och årsredovisning är upprättade i enlighet med LKBR och god redovisningssed. Rådet för kommunal redovisning (RKR) är normbildande för god redovisningssed.

Granskning av räkenskaperna görs av sakkunniga på uppdrag av revisorerna enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Den omfattar granskning av:

- årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, driftredovisning och investeringsredovisning samt noter
- sammanställda räkenskaper
- förvaltningsberättelse
- delårsrapport

Granskning och bedömning av god ekonomisk hushållning och balanskravet

Revisionen ska bedöma om resultaten i delårsrapport och årsredovisning är förenliga med de finansiella mål och verksamhetsmål med betydelse för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat i budgeten. Granskningen utförs av de sakkunniga.

De finansiella målen med betydelse för god ekonomisk hushållning granskas genom kontroll av att de redovisade uppgifterna är korrekt härledda ur kommunens räkenskaper och att nyckeltal är korrekt beräknade.

Granskning sker också av utfallet för verksamhetsmålen med betydelse för god ekonomisk hushållning och en bedömning görs av huruvida resultaten i delårsrapport och årsredovisningen är förenliga med målen utifrån den redovisning som kommunstyrelsen gör i förvaltningsberättelsen.

Granskningen av räkenskaperna omfattar även granskning av balanskravsresultatet.

Granskningen utgörs av kontroll av att uppställningen av balanskravsutredningen har skett i enlighet med lag och god redovisningssed, att uppgifterna i utredningen är korrekt härledda ur kommunens räkenskaper samt att nyckeltal är korrekt beräknade. Vid behov kan granskningen utökas för att möjliggöra för revisionen att bedöma eventuellt återställande av ett negativt balanskravsresultat samt eventuellt åberopande av synnerliga skäl.

Kommunrevisorerna

Grundläggande granskning

En del av den årliga granskningen är den grundläggande granskningen, vars övergripande syfte är att bedöma om styrelse och nämnder på en övergripande nivå har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Revisionsprocessen är i grunden densamma i de olika revisionsuppdragen, oavsett om granskningen gäller nämnder, styrelse eller kommunala bolag. Den grundläggande granskningen genomförs därför på ett likartat sätt i kommunens styrelse och nämnder samt i de kommunala bolagen.

Moment i den grundläggande granskningen

Den grundläggande granskningen består vanligtvis av följande moment:

Protokollsgranskning

Revisorerna/lekmannarevisorerna följer löpande arbetet och utvecklingen i styrelser och nämnder genom protokollsgranskning som sker löpande under året.

Dialogmöten med presidier i styrelser och nämnder

Som ett led i den grundläggande granskningen träffar revisorerna/lekmannarevisorerna presidierna i styrelser och nämnder under året. Specifika frågor tas upp med varje nämnd/styrelse, vilka fastställs inför dialogmötena.

Dialog med kommunstyrelsens och nämndernas presidier sker en gång per år, under hösten.

Dialog med presidium och VD i bolagen sker vid två tillfällen per år, höst och vår.

Dokumentstudier av relevanta styr- och uppföljningsdokument

Som en del av den grundläggande granskningen tar revisorerna/lekmannarevisorerna del av relevanta styr- och uppföljningsdokument, såsom budget, verksamhetsplan, uppföljningsrapporter, riskanalys, internkontrollplan och uppföljning av denna m.m.

Information på revisorernas sammanträden

En del av revisorernas/lekmannarevisorernas arbete är att bjuda in och träffa företrädare för verksamheterna, för att få information inom områden som revisorerna/lekmannarevisorerna bedömt vara angelägna.

Skriftlig rapport

Resultatet av den grundläggande granskningen sammanställs i en rapport som skickas till styrelser och nämnder för kännedom.

Kommunrevisorerna

Fördjupade granskningar

Nedan beskrivs planerade fördjupningsgranskningar. Revisorerna och lekmannarevisorerna arbetar aktivt med sin riskanalys, vilket gör att revisionsplanen och planerade granskningar kan komma att uppdateras/förändras under året.

Planerade fördjupningsgranskningar kan beröra en eller flera nämnder eller styrelser i kommunkoncernen. Vilka styrelser och nämnder som berörs av respektive fördjupningsgranskning preciseras i de projektplaner som upprättas inför varje granskning.

1. Granskning av styrning och uppföljning av fritidshemsverksamheten

Enligt skollagen ska varje kommun erbjuda utbildning i fritidshem för elever i kommunens förskoleklass, grundskola och grundsärskola. Fritidshemmet kompletterar utbildningen i nämnda skolformer och syftar till att "stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation".

Omfattningen på utbildningen ska ta hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller andra behov som familjen kan ha. Fritidshem ska erbjudas till och med vårterminen det år som eleven fyller tretton år. Vidare ställs krav på att elevgrupperna får en "lämplig sammansättning och storlek" samt att en god miljö erbjuds.

Bristande styrning av fritidshemsverksamheten riskerar att få negativa konsekvenser på elevers utveckling mot målen i läroplanen samt negativt påverka förutsättningar att erbjuda en meningsfull fritid och rekreation.

Syftet med granskningen är att bedöma hur för- och grundskolenämnden genom sin styrning och uppföljning säkerställer att fritidshem erbjuds och utformas enligt skollagens och läroplanens krav och beslutade interna riktlinjer.

2. Granskning av kostnadsökningar i investeringsprojekt

I planeringsdirektiv och budget för år 2025 samt plan för 2026–2028 framgår att kommunen planerar att genomföra stora och omfattande investeringar de kommande åren. För perioden 2025–2028 uppgår investeringsbudgeten till totalt 4 974 mnkr, varav 1 136 mnkr avser år 2025. Investeringarna under planperioden avser bland annat Vasaskolan, Rödängsskolan, brandstation, nytt vård- och omsorgsboende, daglig verksamhet med flera.

Investeringarna kräver finansiering och belastar efter färdigställande resultaträkningen med årliga kostnader för avskrivningar och räntor. Som en följd av investeringar uppstår också olika typer av driftskostnader. Att det finns en tillräcklig intern styrning och kontroll avseende investeringsprojekt är väsentligt och utgör grund för god ekonomisk hushållning av kommunens resurser. Bristande styrning och uppföljning av större investeringsprojekt kan leda till budgetöverskridanden, ökade kapitalbehov och ökade kostnader på såväl kort som lång sikt.

Umeå kommuns revisorer har tidigare år genomfört granskningar inom området, såsom granskning av upphandling, genomförande och uppföljning av Lundabron, granskning av investeringskalkylering (2021) samt granskning av styrning av investeringsprojekt (2019).

Kommunrevisorerna

Granskningarna visade att det fanns behov av att ytterligare stärka styrning och uppföljning av investeringsprojekt i samtliga projektfaser.

Granskningen syftar till att bedöma om tekniska nämnden säkerställt en tillräcklig intern styrning och kontroll avseende investeringsprojekt, med särskilt fokus på de ekonomiska aspekterna.

3. Granskning av styrning och planering för att möta framtida behov inom äldreomsorgen

Andelen äldre med insatser i form av exempelvis hemtjänst, korttidsboende eller särskilt boende varierar mycket mellan kommuner. Det är också stor variation över tid. Andelen äldre med äldreomsorgsinsatser minskar dock generellt, vilket även var fallet före pandemin. Samtidigt sker det demografiska förändringar, där andelen äldre (80 +) ökar i stor utsträckning. Om andelen äldre som är i behov av äldreomsorg ligger kvar på dagens nivå kommer volymökningarna i äldreomsorgen att närma sig 40 %. Om andelen äldre med behov av äldreomsorgsinsatser fortsätter minska, som den gjort i många år, och hälsofrämjande arbetssätt kombinerat med ny teknik är framgångsrikt kan utvecklingen se annorlunda ut. Då skulle antalet som behöver hemtjänst eller särskilt boende inte vara så många fler än vad det är idag. Den totala volymökningen de närmaste 10 åren skulle då kunna vara knappt 2 %. (Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA), 2023).

Under perioden 2015–2023 har andelen äldre (80 +) i Umeå kommun ökat, från 3,9 % år 2015 till 4,7 % år 2023. År 2028 förväntas andelen äldre öka ytterligare och uppgå till 6 %, en ökning på drygt 2 000 personer jämfört med år 2023. Andelen äldre som har insatser i form av hemtjänst eller särskilt boende har dock minskat under motsvarande tidsperiod, från 37 % år 2015 till 32 % år 2023.

För att möjliggöra en långsiktig planering av äldreomsorgen och behovet av äldreomsorgsinsatser, behöver verksamheterna göra erforderliga analyser avseende befolkningsutvecklingen och volymutvecklingen på sikt, och hur det i sin tur påverkar behovet av äldreomsorg framöver. Pensionsavgångar, ökad konkurrens om personal samt hälsoutvecklingen för de allra äldsta är faktorer som är viktiga att ta hänsyn till i planeringen för den framtida äldreomsorgen.

Granskningen syftar till att bedöma om äldreomsorgsnämnden har säkerställt en ändamålsenlig planering, som bygger på tillräckliga analyser och underlag, för att kunna möta de framtida behoven inom äldreomsorgen.

4. Granskning av Umeå kommuns digitaliseringsarbete, med inriktning mot tekniska nämnden:

Enligt SCB:s befolkningsprognos kommer de flesta kommuner inom en snar framtid stå inför en situation där färre ska försörja fler. Behovet av kommunal verksamhet kommer alltså att öka i en högre takt än skatteintäkterna från en ökad sysselsättning. Detta kommer att ställa stora krav på den kommunala verksamheten i Umeå kommun vad gäller att tillhandahålla effektiva verksamheter. En avgörande del i att uppnå effektivitet är enligt SKR en ökad digitalisering av kommunernas verksamheter. Exempel på tjänster som kan bidra till

Kommunrevisorerna

effektivisering av kommunernas centrala förvaltning är e-arkiv, digitala ärendeprocesser, e-signaturer och digitala plattformar av olika slag.

Likt allt förändringsarbete är det viktigt att kommunledningen står bakom digitaliseringsarbetet, att de är tydliga bärare av budskapet om digitalisering, samt ser till att frågan kommer in i ordinarie styr- och ledningsarbete. Inom Umeå kommun har tekniska nämnden uppdraget att driva och samordna kommunens övergripande digitaliseringsarbete. Revisionens tidigare granskningar har visat på tydliga riskområden när det gäller kommunens samordning och styrning när det gäller digitaliseringsprocesser.

Syftet med granskningen är att bedöma om tekniska nämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga processer för digitaliseringsarbetet, avseende såväl behovs- och riskanalyser som genomförande av upphandlingar och implementering av IT-system inom kommunens olika verksamheter.

Vidare syftar granskningen till att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt att digitaliseringsarbetet bedrivs på ett ändamålsenligt sätt, utifrån sin ledande och samordnande roll och sin uppsiktsplikt.

5. Granskning av ärendeberedning inom äldre- och barnnämnden

Ärendeberedningsprocesser i kommuner syftar till att ge kommunstyrelsen, nämnder, och i vissa fall fullmäktige, tillförlitliga underlag för beslut. Beredningarna har även en demokratisk funktion i och med att de ger medborgarna en möjlighet att följa ett ärendes behandling innan nämnd eller fullmäktige fattar beslut. En allsidig belysning av ärenden är av stor betydelse för medborgarnas förtroende för nämnder och fullmäktige och deras beslut. Om det finns brister i ärendeberedningen uppstår risk för att beslut fattas på underlag som inte uppfyller lagkrav eller har kvalitetsbrister som försvårar verkställandet av politiska beslut.

Givet ärendeberedningsprocessens syfte ställer kommunallagen inga specifika krav på kvaliteten på underlagen som bereds fram. Ansvar för kvaliteten vilar på aktuell nämnd. Men också på kommunstyrelsen, vilken har en särskild uppgift att vara den sista beredningsinstansen innan ärenden kommer upp till fullmäktige. Med anledning av ovanstående samt revisorernas risk- och väsentlighetsanalys för 2025 har kommunens revisorer bedömt det som ett angeläget område att granska.

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunens ärendeberedningsprocesser är ändamålsenliga och sker med tillräcklig intern kontroll, med ett särskilt fokus på äldre- och barnnämnden.

6. Granskning av det systematiska kvalitetsarbetet inom äldre- och barnnämnden

Den som bedriver socialtjänst ansvarar för att det finns ett ledningssystem i verksamheten. Ledningssystemet ska enligt Socialstyrelsens föreskrifter användas för att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet. Socialstyrelsen konstaterar att "... verksamheten ska med stöd av ledningssystemet planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten".

Kommunrevisorerna

Inom ramen för förbättringsarbetet ska enligt Socialstyrelsen stor vikt läggas vid förebyggande åtgärder såsom riskanalyser för att kunna förhindra att vårdskador, missförhållanden och andra avvikelser inträffar. Därtill betonar Socialstyrelsen att egenkontroller ska genomföras för att undersöka verksamhetens resultat och kontrollera kvaliteten. Vidare ska rapporter, klagomål och synpunkter tas emot och utredas för att därefter sammanställas och analyseras för att säkerställa kvaliteten.

Om verksamheten inte uppfyller befintliga krav återfinns en avvikelse som alltid ska åtgärdas. Vad gäller avvikelser skriver Socialstyrelsen att *"... avvikelser ska dels åtgärdas, dels ska processer och rutiner ses över så att den som bedriver verksamheten med stöd av dem kan säkra att en inträffad avvikelse inte inträffar igen"*. Vid missförhållanden eller vid risker för missförhållanden ska alltid en Lex Sarah (omsorg) alternativt Lex Maria (hälso- och sjukvård) upprättas.

Socialstyrelsen betonar att personalens kompetens och medverkan i kvalitetsarbetet som särskilt viktigt. All personal är skyldig att arbeta utifrån rutiner och processer. Det föreligger även rapporterings- och dokumentationsskyldighet för all personal. En förutsättning för detta ska fungera är att personalen har nödvändig kunskap.

Av äldre nämndens kvalitetsberättelse 2024 noteras att majoriteten av avvikelser noteras inom fall (3852 rapporterade avvikelser 2024) och läkemedel (4669 rapporterade avvikelser 2024). För fallavvikelser har antalet avvikelser ökat med 20% från föregående år. Gällande läkemedelsavvikelser är antalet i princip oförändrat jämfört med 2023, med undantag för allvarliga avvikelser där antalet ökat något.

Syftet med granskningen är att bedöma om äldre nämnden säkerställt ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete inom äldreomsorgen.

Förstudier

1. Förstudie rörande hantering av korttidsboenden inom äldre nämnden

Korttidsboenden spelar en central roll i att erbjuda tillfälligt boende och omsorg för individer med särskilda behov. Det är av yttersta vikt att dessa boenden har tillräckliga resurser och ett effektivt arbetssätt för att säkerställa att de kan möta behoven hos de boende. För att kunna ge kommunmedborgare ändamålsenlig service enligt lag och fullmäktiges mål är det centralt att det finns tillräcklig tillgång till korttidsboenden för att möta efterfrågan, att uppdrag till korttidsboenden är tydligt definierat och möjliga att utvärdera och följa upp, att arbetssätt, metoder och processer som används för att tillhandahålla omsorg och stöd är ändamålsenliga samt att personalens kompetens är tillräcklig för att säkerställa att de boende får den omsorg de behöver och har rätt till.

Förstudien syftar till att kartlägga tillgången till korttidsboenden i kommunen samt hur den förhåller sig till de behov som finns. Likaså avser förstudien att beskriva/kartlägga verksamhetens uppdrag, arbetssätt och hur verksamheten arbetar med personal-/bemanningsfrågor för att kunna uppfylla sitt uppdrag.

Kommunrevisorerna

2. Förstudie avseende kompetensförsörjning inom anpassad grund- och gymnasieskola

I 7 kap. skollagen stadgas om skolplikt och rätt till utbildning i anpassad grundskola. Det är hemkommunen som ansvarar för mottagande i anpassad grundskola. För behörighet till skolformen gäller förutom regler om skolplikt, att eleverna inte bedöms kunna uppnå betygskriterierna för grundskolan, därför att de har en intellektuell funktionsnedsättning. Endast elever som är behöriga till anpassad grundskola får tas emot.

Av Skolverkets statistik som presenterades 2024 framgår att andelen behöriga lärare i de anpassade skolformerna är låg. I den anpassade grundskolan är 12 % av lärarna behöriga och i den anpassade gymnasieskolan är 16 % av lärarna behöriga. Att elever med störst behov inte sällan har en sämre tillgång till behöriga lärare uppges riskera att inte alla elever får samma förutsättningar att nå målen.

Syftet med förstudien är att kartlägga i vilken utsträckning det finns behöriga lärare i de anpassade skolformerna i Umeå kommun. Förstudien syftar även till att identifiera vilka åtgärder som vidtas av för- och grundskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden för att dels öka andelen behöriga lärare, dels säkerställa kvaliteten i utbildningen om andelen behöriga lärare visar sig vara låg.

Uppföljning av tidigare granskningar

Revisorerna följer regelbundet upp genomförda granskningsinsatser i syfte att se om de brister och utvecklingsområden som revisionen identifierar blir åtgärdade av den ansvariga styrelsen/nämnden. Den uppföljande granskningen kan också ge underlag för att bedöma om det finns anledning till förnyad granskning och ligga till grund för riskanalysen inför kommande års revisionsplanering.

1. Inköps- och upphandlingsprocessen (2022)

Offentlig verksamhet lyder under lagen om offentlig upphandling (LOU), som reglerar inköp och upphandlingar. Därutöver har kommunstyrelse och nämnder att följa kommunfullmäktiges policy för upphandling och inköp. Upphandlingsprocessen i kommunen ska utöver att vara anpassad till lagarnas krav och regleringar samt interna styrdokument också utformas för att vara optimal och effektiv.

I den tidigare granskningen gjordes bedömningen att kommunstyrelsen och tekniska nämnden inte har säkerställt en ändamålsenlig upphandlings- och inköpsprocess. Det konstaterades att den interna kontrollen brast i ett antal väsentliga avseenden; otydlighet i roll- och ansvarsfördelning, diskrepans mellan styrande dokument och praktiskt arbete,

Kommunrevisorerna

brist på centrala kontroller samt svårigheter i nuvarande system att inhämta korrekt data för analys och uppföljning. De rekommendationer som lämnades i granskningen var att:

- a) Prioritera revidering av styrdokument avseende inköp och upphandling
- b) Tydliggör den strategiska styrningen avseende upphandlingsfrågor utifrån ett koncernperspektiv, för att tillse den helhetssyn och effektivitet som uttalas i inköps- och upphandlingspolicyn.
- c) Tydliggör roll- och ansvarsfördelning avseende kommunövergripande och nämndspecifika upphandlingsbehov, beslut och -processer, inklusive delegation
- d) Stärk kontroll och uppföljning avseende kommunens totala inköp, för att kunna identifiera och vidta åtgärder rörande otillåtna köpbeteenden i organisationen.
- e) Säkerställ rutiner för att all upphandling och inköp sker i enlighet med upphandlingslagstiftning samt kommunens styrdokument.

(Samtliga rekommendationer a-e) tillställdes kommunstyrelsen. Rekommendation e) riktades även till kommunens övriga nämnder.)

Syftet med den uppföljande granskningen är att bedöma om rekommendationerna som lämnats i tidigare granskningar har omhändertagits.

2. Avtalsförvaltning (2022)

Umeå kommun ingår årligen en mängd avtal, flertalet via upphandling. Bristande riktlinjer, rutiner, kompetens och uppföljning av avtal riskerar att medföra stora kostnader för kommunen. Därtill kan kommunens förtroendekapital rubbas om dess intressen i avtalen inte efterlevs, inte minst genom att berörda medborgare drabbas om leverantören inte följer de villkor som fastställts i avtalet.

I den tidigare granskningen gjordes bedömningen att kommunstyrelsen och berörda nämnder inte har säkerställt en ändamålsenlig avtalsförvaltning med tillräcklig intern kontroll av kommunens ingångna avtal. Undantaget var upphandlade entreprenader för vilka tekniska nämnden i allt väsentligt säkerställt en tillräcklig avtalsförvaltning. Det konstaterades att kommunen övergripande saknar en tydlig styrning samt roll- och ansvarsfördelning för tillvägagångssätt för avtalsförvaltning. Vidare framkom bland annat att det brast i den löpande uppföljningen och i den systematiska utvärderingen av respektive avtal. De rekommendationer som lämnades var att:

- a) Utveckla och skyndsamt implementera konkreta och styrande rutiner för avtalsförvaltningen, som utgår från Upphandlingsmyndighetens rekommendationer.
- b) Säkerställa en ändamålsenlig roll- och ansvarsfördelning i avtalsförvaltningen, utifrån principen att ansvar och mandat bör följas åt.
- c) Säkerställa att verksamheterna har effektiva verktyg och stöd i avtalsuppföljning och kontroll.
- d) Säkerställa att avtal omfattar mätbara krav, särskilt avseende social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet samt andra horisontella frågor.
- e) Genomföra utbildningsinsatser kopplat till avtalsförvaltning.

Kommunrevisorerna

- f) Säkerställa former för samstämmighet mellan Upphandlingsbyrån och berörda verksamheter vad gäller tillämpning av avtalsenliga sanktioner när leverantörer avviker från avtal.
- g) Säkerställa en tillräcklig intern kontroll i sin avtalsförvaltning för upphandlade och direktupphandlade avtal, inklusive en ändamålsenlig lagring, klassificering, samt planering och utförande av uppföljning.

(Samtliga rekommendationer a-g) tillställdes kommunstyrelsen. Rekommendation g) riktades även till ÄN, IFN, FGN, GVN, KN, FN och TN.)

Syftet med den uppföljande granskningen är att bedöma om rekommendationerna som lämnats i tidigare granskningar har omhändertagits.

3. Uppföljande granskning av hantering av skyddade personuppgifter (2023)

Kommunens revisorer och lekmannarevisorerna granskade under år 2023 kommunens och de kommunala bolagens hantering av skyddade personuppgifter. Granskningen omfattade kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, för- och grundskolenämnden, individ- och familjenämnden, fritidsnämnden samt kulturnämnden. Av de kommunala bolagen omfattades Umeå vatten och avfall AB (inklusive Vakin) samt Umeå Energi AB inom ramen för lekmannarevisionen.

Den sammanfattande bedömning var att kommunstyrelsen och de granskade nämnderna inte på ett tillräckligt sätt säkerställt att skyddade personuppgifter inte röjs till obehöriga, samt att de tillämpade rutiner inte var ändamålsenliga. Sammantaget lämnade revisionen tio rekommendationer i syfte att stärka och förbättra kommunens arbete rörande detta väsentliga område. Med anledning av vikten av att skyddade personuppgifter hanteras på ett ändamålsenligt sätt samt iakttagelser och bedömningar från tidigare granskning har revisorerna beslutat att genomföra en uppföljande granskning.

Syftet med granskningen är att bedöma huruvida kommunstyrelsen och granskade nämnder vidtagit ändamålsenliga åtgärder med utgångspunkt från revisionens tidigare granskningar och därmed stärkt kommunens rutiner.

Den uppföljande granskningen omfattar även Umeå Energi AB samt Umeå vatten och avfallskompetens AB inom ramen för lekmannarevisionen.

Övriga insatser

1. Hearing rörande VA-strukturen i Umeå kommun

Revisionen planerar att genomföra en hearing med fokus på riskerna för ineffektivitet i investeringar i VA-infrastruktur, vilket kan leda till kapitalförstörelse och bristande VA-verksamhet. Syftet med hearingen är att identifiera och diskutera dessa risker samt att skapa en dialog för att stödja samordning och planering inom kommunens VA-sektor.

Kommunrevisorerna

Hearing genomförs med relevanta intressenter inom kommunkoncernen, inklusive kommunala tjänstepersoner, politiker och experter inom VA-sektorn. Vidare kommer data om nuvarande investeringar och planeringsprocesser att samlas in och analyseras. Under hearingen kommer identifierade risker att diskuteras och dokumenteras.